

נר לכבוד שבת האישה רוחנית יותר מהגבר

אנו חייבים להודות, שישנם דברים ביהדות אשר נראים על פניהם כזלזול ח"ו באישה, אך לאחר התבוננות מעמיקה אנו מגלים כי דווקא שבח הוא לאישה. לפניכם דוגמא חשובה:

האישה פטורה מלימוד התורה, ומחלק נכבד ממצוות התורה, ואילו הגבר חייב בלימוד התורה ובכל המצוות כולן. לכאורה יש כאן "הדרת נשים" מבתי המדרש ומאוצרות הרוח והחכמה של עם ישראל. לצערנו, ישנן קבוצות שבגלל ההבנה המוטעית הזו הקימו ישיבות לנשים, או שגם נשים מניחות תפילין וכדומה. כמו כן, הברכה שמברכים הגברים בכל יום – "שלא עשני אישה", מקוממת רבים, והם רואים בברכה זו התנשאות של הגבר על האישה.

אך בואו ונתבונן! נאמר בגמרא (ברכות יז,א): "גדולה הבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים יותר מן האנשים". כלומר, שכרה של האישה גדול משל האיש. והנה, הגמרא שם מסבירה בהמשך ששכרה ניתן לה עבור עזרתה לבעלה ולבניה ללמוד תורה. והדבר תמוה, מאחר והאישה רק מסייעת בלימוד התורה, ואילו הגבר עמל ויגע בתורה, מדוע ששכרה של האישה רב מהאיש?

מבאר המהר"ל (דרוש על התורה), האישה נבראה בטבעה רוחנית יותר מהאיש, נפשה ונשמתה של האישה מותאמת וקרובה לעולם הבא יותר מהאיש. זו הסיבה בעצם שאישה פטורה מלימוד תורה. מאחר והתורה נועדה לזכך את האדם וליישר את מידותיו, לכן רק האיש שנוולד מגושם ועם מידות רעות (הרס ותאוות), זקוק לעמל ויגיעה בתורה ובמצוות לזככו ולעדנו, משא"כ האישה שנוולדה רוחנית ועדינה, אין לה צורך בלימוד תורה וקיום כל המצוות. (ישנן נשים יותר מגברים במדינת ישראל, ואילו לנשים יש רק בית כלא אחד, "כלא תירצה", בתפוסה חלקית).

מעתה מובן הטעם ששכרן של הנשים גדול מן האנשים: מאחר והנשים מוכנות וקרובות לעולם הבא יותר מן האיש, לכן בעבודה קלה הן כבר זוכות למקום גבוה יותר בעולם הבא. משל למה הדבר דומה, ראובן רחוק מפסגת ההר 613 מדרגות, ואילו שמעון מרוחק רק 100 מדרגות מפסגת ההר. והנה, כאשר שמעון יעלה 200 מדרגות, הוא יגיע למקום גבוה יותר מאשר ראובן, אפילו אם ראובן יעלה 613 מדרגות. כי ראובן יגיע רק לפסגת ההר, ואילו שמעון יעקוף את פסגת ההר ב-100 מדרגות. כך הנשים, למרות שהן מקיימות פחות מצוות, ופחות יגיעות בתורה מהאיש, עדיין שכרן רב משל האיש.

קעת אנו מבינים שהדרת הנשים מלימוד התורה, אינו פחיתות עבורן, אלא תעודת הצטיינות להן, שאינן צריכות ליטול תרופות לרפאות מחלותיהן.

אור ישר ואור מקיף – ע"פ הפנימיות יש לאישה תפקיד מאוד חשוב. ישנם שני אורות שמקיפים את העולם: אור ישר ואור מקיף. היחס בין איש לאישה, מקביל לשתי בחינות

הללו: האיש - אור ישר, והאישה - אור מקיף, וזה משמעות הפסוק 23 : "נְקִיבָה תְּסֻבֵּב גְּבֵר".

אמר ר' חלבו, לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של " אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר (ספר בראשית, פרק יב, פסוק טז) "ולאברהם היטיב בעבורה", וכך אמר רבא לבני עירו: הוקירו נשותיכם כדי שתתעשרו." ~ תלמוד בבלי, 'בבא מציעא נ"ט א

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אמר: אף בלא שלום, שנאמר (שמואל א כה): ואתה שלום וביתך שלום

רבי חייא בר גמדא אמר: אף אינו אדם שלם, שנאמר: ויברך אותם ויקרא את שמם אדם, שניהם כאחד קרויים אדם.

במשך תקופה ארוכה – מעיד הרב טאובר על עצמו – הרהרתי בדברים אלו. ניסיתי " להבין, כיצד בן אנוש בימינו מסוגל להגיע לדרגה כה נשגבה בהנהגת ביתו. והנה, כששמעתי עובדה נוספת על רבי שלמה זלמן, נתיישבו הדברים על ליבי. אחד מתלמידיו נלווה אליו בדרכו לביתו, כשהם משוחחים בדברי תורה. הרב אויערבך הציע לתלמיד כי יעלה עימו לביתו, ושם יסיימו לברר את העניין שעסקו בו. והנה, התלמיד מבחין כי לפני הכניסה לבית, מיטיב הגרש"ז את כובעו ומסדר את מעילו וזקנו. כאילו הוא הולך עתה לפגישה עם אדם חשוב ונכבד. התלמיד הסיק מהנהגה זו כי וודאי ממתינים לרבי שלמה זלמן בביתו אנשים חשובים, ולכן הוא הציע כי יבוא בפעם אחרת כדי לסיים את העניין הנלמד. אך הגרש"ז העמידו על טעותו ואמר לו: כשנכנסים הביתה נכנסים כדי "לקבל את פני השכינה". וצריך להתכונן כראוי. שכינה שרויה "ביניהם

זהו שיעור העוסק בהדלקת נרות שבת. לחץ כאן לצפיה בזמני כניסת שבת

א - מצוות הדלקת נרות שבת

מצווה מדברי חכמים להדליק נר לכבוד שבת, ושלושה טעמים למצווה: א) לכבוד שבת, שאין סעודה חשובה בלא אור. ב) לעונג שבת, שכל שאינו רואה את מאכליו אינו מתענג בהם.

ג) לעשות שלום בבית, שכל שאינו רואה את רהיטיו וחפציו, נכשל בהם, ונעשה רוגז וכועס. וכל כך חשוב להאיר את שולחן השבת, עד שאמרו חכמים, שמי שאין לו כסף (לקנות נר למאור, יחזר על הפתחים לבקש צדקה כדי לקנות נר (שו"ע רסג, ב

מי שיש לו מעט כסף, יקדים תחילה לקנות לחם, כדי שלא יצום בשבת. ואם לאחר שקנה לחם נותרו בידו מעות, יקנה בהם נר למאור, ורק לאחר מכן, אם יוכל, יקנה יין לקידוש. משום שאפשר בשעת הדחק לקדש על הלחם, ועל ידי הנר יכבד ויענג את

השבת. ומוטב שידליק נר לכבוד שבת, מאשר יהדר בקידוש על היין (שבת כג, ב; שו"ע (רסג, א-ב).

בנרות שבת ישנו ביטוי עמוק למהותה של השבת. אדם השרוי בחושך אינו מוצא את מה שהוא מחפש, ונתקל ונכשל ברהיטיו, וכל ביתו נדמה בעיניו כתוהו ובוהו. ומשעה שהדליק נר של שבת בא שלום לבית, והוא רואה שכל הרהיטים לא באו אלא לשמשו, וכל חפציו מונחים במקומם, והוא יכול לענג את השבת בסעודתו. וכן כשמתבוננים על העולם במבט שטחי, הוא נראה מלא קטטות ומלחמות, מפולג ומסוכסך ללא תקנה. כל צד חושב שברגע שיצליח לבטל את זה שכנגדו יגיע למנוחתו, וכך הסכסוכים נמשכים בלא סוף. אך לאחר שאדם מעמיק במחשבתו ומתבונן בהשגחה האלוקית, החושך מסתלק וההארה האלוקית מתגלה, והוא נוכח לדעת שכל הצדדים השונים משלימים זה את זה, ויש יד מכוונת שמובילה את העולם אל תיקונו, ומכל הצרות והייסורים (צומחות ישועות ונחמות (עיין לעיל א, טו

נמצא אם כן, שנר שבת העושה שלום בבית על ידי תוספת אור, רומז לתיקון העולם שיעשה על ידי הוספת אור תורה ואמונה. וזוהי מגמתה של השבת, להוסיף אור של אמונה ותורה בעולם. כמדומה שזאת הסיבה לחיבה היתירה שהמוני בית ישראל - מחבבים את מצוות הדלקת נרות שבת, שיש בה רמז למגמה הכללית של ישראל - לעשות שלום על ידי תוספת אור.

על פי זה אפשר להבין את מה שאמרו חז"ל (שבת כג, ב), שהמהדר בהדלקת נרות שבת, זוכה שיהיו בניו תלמידי חכמים, שעל ידי שהוא עוסק באורה של השבת, יזכה לבן שיוסיף אור בעולם על ידי תורתו. וכיוון שכך, נשים רבות נוהגות להתפלל אחר הדלקת נרות על בניהן שיהיו תלמידי חכמים.

אמרו חכמים: "השבת - נרותיה הן כבודה. אם שמרתם נרות של שבת, אני מראה לכם נרות של ציון... ואיני מצריך לכם לראות באורה של חמה, אלא בכבודי אני מאיר לכם... והאומות עתידין להיות מהלכין לאורכם... וכל כך למה? בזכות הנרות שהן מדליקין (בשבת" (ילקוט שמעוני בהעלותך

הסוד הטמון בהדלקת נרות שבת

נר ה' נשמת אדם – הנשמה משולה לנר ונשים נצטוו בהדלקת הנר. מה החוט המחבר בין הנר של שבת לבין הנר כמשל לנשמה, ומדוע הדלקת הנר היא נחלתן של הנשים?

נשים זכו במצוות הדלקת הנר, המצווה המציינת את המעבר מששת ימי המעשה ליום שבת קודש, המצווה היוצרת את המפנה מעולם החולין והארעי לעולם של קדושה הנושא טעם של נצח – "מעין עולם הבא". ולא זו אלא אף זו שבקיום המצווה, מתחברת האשה לשרשרת הנשים מכל הדורות עד שרה אמנו, כפי שמתאר המדרש שנר היה דלוק באוהלה של שרה מערב שבת לערב שבת. זאת ועוד: על פי מדרש נוסף, מצוות

הנר נמסרה כבר לחוה – אם כל חי. בזכות הדלקת הנר, ניתנה לחוה ההזדמנות להחזיר לשרשה נשמה שחטאה ונפגמה. ובלשון המדרש: "הדלקת הנר מנין? היא כבתה נרו של אדם, דכתיב, 'נר ה' נשמת אדם' (משלי כ, כז), לפיכך תשמור הדלקת הנר" (תנחומא נח).

החטא של אדם וחווה יצר פירוד – ההסתכלות באור ובטוב מקרבת ומחברת. העת היא עת של בין השמשות. עת מעבר. באיזה דרך נבחר? מצוות הנר מזכירה לנו: עצרי והתבונני בכל החסד ובכל הטוב שהקב"ה ממלא אותך. אדם הראשון גילה את סוד התשובה בעת כניסת השבת והכריז: טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון". עת הודיה לכל הטוב שהקב"ה גומל אתך, ולכל הכוחות הנפלאים שהקב"ה מעניק לך במתנה רגע רגע, זו היא הדרך חזרה אל שורש נשמתנו.

נר שבת דלוק מערב שבת לערב שבת, הכיצד? בידיך הדבר. שאי עינייך אל הטוב המאיר, התמקדי בו, התמלאי ברגש הכרת הטוב, הביעי במילותייך את התודה לרבש"ע, ומובטח לך שתזכי לראות המשכת אור זה לכל ימות השבוע "וכשבאה שבת (שניה ניתוסף אור על אור" (שם משמואל)

נרות השבת מאירים את החיים

חז"ל הורונו: "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאי אתה יודע מתן שכרך של מצוות". לפעמים מזכה הקב"ה את האדם בשכר גדול עבור קיום מצוה, בלי שישקיע בה מאמץ גדול. דוגמה לכך משמשת מצות הדלקת נרות שבת. ללא הכנות גדולות, ובהשקעה כספית זעירה, מדליקה עקרת הבית מדי ערב שבת את נרותיה. השכר המובטח לה כאשר היא מקפידה על קיום המצוה בעקביות ובדייקנות, הוא מילוי פיסגת מאויה של האם היהודיה: בן תלמיד חכם. "הרגיל בנר, הויין ליה". [יהיו לך] בנים תלמידי חכמים.

מהו הסוד הטמון במצוה זו, שנראית לנו כענין של מה בכך?

חייבים אנו לומר שיש במצוה זו תוכן עשיר, שאינו נראה לעין בהתבוננות שטחית. ננסה איפוא לרדת מעט לעומק הענין, ונגלה את טיבו של האור המיוחד שנרות השבת מפיצים סביבם.

במבט ההלכה ניתנה למצות הדלקת נרות חשיבות מיוחדת במינה. עני שאין לו כסף לרכוש אתרוג נרות. או תפילין, אין דורשים ממנו בדרך כלל להוציא את שארית כספו כדי לקיים את המצוה חז"ל קבעו שחייב אדם לחזור על הפתחים כדי שיוכל לרכוש נרות. שבת הם יוצאים מן הכלל לשבת, וכל זה למה? משום שהנרות מביאים לידי שלום בית. כאשר שורר חושך בבית, עלולים בני הבית להתקל וליפול, ומצב רוח קודר ישתרר בבית. לשלום בית נודעת חשיבות עליונה, במיוחד כשמדובר על אוריה של שבת.

נרות השבת, קבעו חכמינו, הם האמצעי שבו משרים אורה של שלום בין כתלי הבית. אך הקשר בין "אור" ו"שלום" אינו מסתיים בכך.

כשם שקיים חושך ואור במוכן הגשמי, כך קיים חושך רוחני, שרק אור רוחני מסוגל להאיר אותו. ההולך במקום חושך אינו מסוגל לראות את אשר לפניו, אך יותר מזה: החושך גורם לטשטוש ולבלבול. מי שחסר לו אור רוחני, המבהיר לו את תוכן החיים, לוקה בכפליים: את התכלית האמיתית בחיים אינו יכול לראות, ואת מקומה תופס הבלבול והטשטוש. זהו טבעו של העולם הזה מי שחי חיים ללא תוכן רוחני, חייו מבלבלים ומטושטשים, אינו יודע להבחין בין טוב לרע, בין אמת לשקר.

בלבול זה גורם למצב תמידי של התנגשות ומריבה. אנחנו זקוקים לקרן אור שיאיר לנו את הדרך. כאשר כל אחד מכיר את מקומו ואת תפקידו בעולם, נוצר הבסיס לשלום. בעולם הזה

איש אינו יכול לתקן את העולם כולו. על כל אחד מוטל התפקיד להאיר את פינות ביתו באור האמת, ולדאוג לכך שבבית שלו ישרור השלום, הרחק מן החושך של הרחוב

כאשר האשה מדליקה נרות, היא ממלאת את הבית באורה. אור זה הוא אור גשמי, אולם קדושת השבת מעניקה לו עומק רוחני

היא מברכת "אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת". המצוה האלהית מקדשת את ההדלקה. לפעולה הגשמית הפשוטה מתווסף מימד רוחני. האור הגשמי מביא לבית את השלום הפיזי, והאור הרוחני החבוי בו מפיץ בבית את הבהירות הרוחנית

זוהי אורה של שבת.

מצוה זו היא זכותה של האשה היהודית, משום שהיא זו שעוסקת בצרכי הבית. תפקיד האשה היהודית לבנות בית שהוא מעון לשכינה, בית של שלום וכבוד הדדי. בבית זה שהיא עמלה לבנותו ולשכללו במשך כל ימות השבוע, היא מדליקה את הנרות עם בוא השבת, והיא מפיצה בו את אור השבת. בעזרת אור זה היא מחוללת מהפיכה בבית. לא יותר "עולם הזה" הדומה לחושך, לא יותר חיים שכל כולם נהירה אחר האנוכיות, שבהם אין אדם רואה אלא את עצמו בלבד. אור השבת מאיר את האפיקים הרוחניים, מבהיר את ערכי החיים האמיתיים

אכן, מן הבית הזה, שנרות השבת מאירים אותו במשך השבוע כולו, ראויים לצאת בנים תלמידי חכמים.